

Locuinta Redactorului
Cancelari'a Redactiunii
Strat's Morarilor Nr. 13.
Scriitorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.”
Articoli trămași și nepublicați se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esfi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețul de Prenumerație		
Pre trei lune	3 fl. v. 2	
Pre sice lune	6 " "	
Pre anul întregu	12 " "	
Prețul România:		
pre an. întregu 40 Lei n. . . .	16 fl. v. 2	
" 6 lune	8 " "	
" 3 —	4 " "	
Prețul insertiunii:		
10 cr. de linia, și 30 cr. taxă timbrală pentru fiecare publicație separată. In Locul deschis		
20 cr. de linia.		
Un exemplar costă 10 cr.		

Pentru Tofaleni

nefericitele victime a le baronului Carolu Aporu au mai contribuit la Redact. „Federatiunii” urmatorii DD.

Alesiu Popoviciu advocațu in Sant'Ann'a-Vechia (comit. Aradului) 10 fl. v. a.

Prin D. Aleșandru Popoviciu jude comunalu in Ferier'a (Vas-Cou) de la dsa 2 fl., — Vasiliu Lazaru, jude cerc. 5 fl., — Iosifu Körner maestru de posta 40 cr., — Franciscu Biró capitalistu, 20 cr., — Ionu Marcoviči Inspectoru dominalu, 2 fl., — Lazaru Weiss arindatoriu 2 fl., — Emericu Liszt Plebanu rom. cat. 60 cr., Georgiu Horvatu, advocațu 2 fl., — Demetru Simai, advocațu 2 fl., — Augustinu Polacu ofic. silvanalu 40 cr. Sum'a 10 fl. + 16 fl. 60 cr. = 26 fl. 60 cr. Plus 40 cr. ca taxa postală trāmisi d'in partea Dului Al. Popoviciu pentru speduirea sumei la locul destinatiunii, adeca 27 fl. v. a.

Spre cunoștinția publică.

Dupa una imparțește autentica ce primira mu, anunciamu că in Muresiu-Osorheiul s'a constituitu in favorulu Tofalenilor unu comitetu compusu d'in urmatorii membri: Demetru Fogaras, neguiațioriu, ca presiedinte alu comitetului, Iosefu Fülep, neguiațioriu, ca casieru, Parteniu Trombitas, prot. gr.-or., Vasiliu Hosu, cooperatoru gr.-cat., Arone Kováts, preutu ev. ref. si Nitcolau Cordea, ca notariu alu comitetului.

Deci, contribuibile marinimose ce se voru face pentru Tofaleni, au a se trāmīta de-a-drep- tu'u Domnului Demetru Fogaras, neguiațioriu in Muresiu-Osorheiul, ca presiedinte alu comitetului memoratu.

Red. „Fed.”

Comun'a romana Caransebesiu si cestiu- nea confinieelor militari.

(Ptiu). Principiu „divide et impera” nu este nou, elu a fostu cunoscutu si pusu in prace de candu esiste tiranía. Provincialisarea parțială, adeca cu ruptulu său bucată dupa bucată, a confinieelor militari nu este altă decât una aplicare ingeniosa a principiului memoratu. Guvernele tirane au sciatu aplică acestu principiu totu-de-un'a de minune; si apoi unde s'a aplicat mai bine decât in Austri'a, său unde se aplică astă-di mai bine decât in Ostrungari'a? Căci ce a fostu ore in 1861 adnesarea celor patru comitate (districte) romane a le Transilvaniei către Ungari'a? Ce este astă-di provincialisarea cu ruptulu a confinieelor militari in teritoriul Ungariei? Nimicu alt'a de cătu că adnesarea acelora comitate in 1861 către Ungari'a a fostu menita pentru paralișarea elementului romanu in Transilvani'a, nimicu alt'a decât că provincialisarea parțială a confinieelor militari in 1869 este destinata pentru magiarisarea cu incetulu a elementului romanu d'in Ungari'a si mai vertosu pentru latrăea teritoriului magiaru pre cont'a confinieelor militari cari, formându o potere insemnata, aru trebui intrebate, au prin plebiscitu au prin una dieta ad hoc, daca ele se invioiesc a mari teritoriul magiaru si a immultî contin- gentulu micu alu elementului magiaru.

Inse, multiamita luminei secolului XIX, Romanii si cele lalte națiuni de sub sceptrul absburgicu au inventat a cunoște armele despotismului si a le tiraniei, ei se sciu acumă feră de ele.

Totu romanii trebuie să cunoște protestul barbatescu si energetic alu comunei romane Caransebesiu contră decisiunile de la 11 oct. a adunarei comitatense de Crasieu. Aceasta decisiune funesta este: „Se va adresă dietei Ungariei una petiție, in carea se va cere provincialisarea districtului de Caransebesiu, regimentulu XIII alu confinieelor militari, si incorporarea lui către comitatulu Crasieului. Motivele incorporarei sunt că „districtulu de Caransebesiu este unul d'intre cele mai frumose tienuturi a le Ungariei, că elu este dotat de la natura cu totu felul de mine si paduri.”

Cine nu vede aci pre baronulu Apor, care despoia pre Tofaleni din motivele, că casele si posesiunile loru, fiindu de una mare utilitate, trebuie să devina proprietate a sa? Cine nu si-aduce a minte aci de fabul'a lui Esopu, unde se dice că leulu, in societate cu alte animale mai slabe, merse la venatul si in fine siatribui singura să-si, ca celu mai tare, totu castigulu, avendu in vedere totu acele-si motive ca a le baronulul Apor si a le comitatului Crasieului? Guvernul si diet'a magiara si-aroga să-si unu asomene dreptu, voindu a denegă Confinieelor militari dreptulu de a decide ele in se de sortea loru, voindu a le contopi, cu incetulu si pre nesentite, in teritoriul Ungariei si a le bagă in caldarea magiarisarei.

Amu disu si repetim, că confiniele militari nu potu fi provincialisate fără de voi'a loru si fără că să se arunce unu tētiune alu celei mai periculoze nemultumiri intre locuitorii acelei provincie militari. Magiarii se voru convinge, că noi amu avutu dreptu.

Pentru a cunoșce, cari sunt sentimintele Romanilor d'in Confiniele militari satia cu provincialisarea parțiale si incorporarea acestei provincie „frumose” către teritoriul Ungariei, lasămu să urmeze aci unu estrasu d'in una corespondintia mai lunga, in forma de protestu, carea se tramise in numele reprezentantiei comunei de Caransebesiu diuariului francesu din Prag'a „Correspondance slave”:

„Poporatiunea regimentului XIII d'in Confinie militari s'u acitata seriosu prin cestiunea Confinieelor militari, discutata in 11 oct. in adunarea comitatense a Crasieului.“ (Aci urmează decisiunea ce o mentionaramu mai în susu).

„Intr'unu tempu atât de „industrialu” — continua corespondintele — si atât de sensibilu la asemenea „frumeti a le naturei,” prenum e alu nostru, noi intelegemu prè-bine pretensiunile comitatului de Crasieu; inse nu ne potem explica, pentru ce comitatulu nu si-a exprimat dorint'a sa de a posiede si pre poporulu, care locuiesce in aceste tienuturi atât de ayute in paduri si metaluri, cu tote că poporulu inca nu trebue uitatu candu e vorba de una asemenea adnesiune. — Domnii magiari, tienendu la reminiscintele loru d'in evul mediu, urescu esigintile secului nostru asiè, că ei nu se potu familiarisă cu ide'a, că cetatenii, cari nu au fericirea d'a fi descendinti ai lui Árpád, inca au asemenea drepturi ca ei; acesti „tekintetes ur”-i considera pre cetatiile de alta naționalitate ca pre una massa fără protecție si fără drepturi, destinata singuru pentru gloria si majestatea rasei magiare.

„Inse Romanii d'in regimentulu XI I alu Confinielor militari nu sunt nece-decât dispusi a se supune, fără resistintia, unei asemene maniere; d'in contra, ei se voru opune, intrebuintandu tote midi-locele legali, provincialisarei districtului loru, pana candu se voru respectă esigintele juste a le principiului de naționalitate; ei voru combate provincialisarea, pana candu se voru multiumi pretensiunile loru.

„Romanii d'in Confinie militari sciu prè bine, că „loialii” partizani ai politicei magiare voru atribui acesta resistintia său influenței „camaralei”, său „gravitatiunei in afara”, său, daca adeste done insinuatiuni nu voru casigă credientulu nimenui, chiaru si „rubblelor russe”, in locu de a cercă caus'a opusetiunei romane acolo de unde ea provine intr'adeveru, adeca in disprețiul ce Magiarii lu areta către cele lalte naționalități, pre cari ei se nestuesc a le opribe in modu sistematicu.

„Locuitorii Confinieelor militari inca precep loialitatea, inse nu asiè precum au precepit-o adversarii nostri naționali atât in diet'a de la Dobritinu, 14 aprilie 1849, cătu si cu ocaziunea reditiunei loru la Világos, candu voira a inaltă pre tronulu Ungariei unu principe rusescu; se poate, că lips'a nostra de cultura este cau'a

că vederile noastre se deosebesc de a le Magiarilor si că nu suntemu inca destulu de maturi pentru politica.

„Cu tote aceste, suntemu destulu de inaintati pentru a intielege pericolul ce ar amenința desvoltarea noastră intelectuale, naționale si materiale, daca s'ar' executa decisiunea comitatului de Crasieu.

„Acetea ingrijiri au fostu esprimate energicu prin reprezentantii comunei noastre, in adunarea loru de la 17. oct., in carea s'a decis cu unanimitate, să se roge Majestatea Sa intr'una reprezentatiune prè umilita, 1) ca reformele ce au a se introduce in Confiniele militari si cari s'u presintat mai de curendu guvernului pentru a-si dă si elu parerea sa, să se execute fără amenare; 2) ca Confiniele militari să nu sia supuse nece decât unei provincialisări parțiale, d'in cau'a că una asemenea procedere ar' fi vatematoria pentru poporul d'in Confinie si contraria intereselor lui; 3) ca, daca va trebui să se efectueze desmilitarisarea, acăstă să nu se intempla nece decât fără de a dà poporatiunei d'in Confinie ocaziunea de a-si esprime opinia sa in acăsta privinta.

Reprezentantia de Caransebesiu fece inca observatiunea, că comitatul Crasieului nu potu pretinde, nece chiaru d'in punctu de vedere istoricu, incorporarea regimentului romanu către teritoriul său. Acei-a cari ambla dupa fantomulu „unui mare regat magiaru” aru trebui să scia celu putinu, că Caransebesiul a fostu, inca la an. 1290, cetate libera regesca si că numă in 1767 s'a adnesatu, d'impreuna cu una parte a districtului său, către Confinie militari. Monumentul de marmore, care se astă in basorecă d'in Lugosiu, radicata in 1726 prin Ioanu Rasda, potu să serveasca de indreptariu tōturorui acelora a, cari au perdatu d'in vedere acăsta parte a istoriei.

Fiindu că districtul romanu d'in Confinie militari si intemeieza pretensiunile sale, de altmire prè juste, chiaru si pre dreptulu istoricu (punctu de manecare alu Magiarilor): poporatiunea romana d'in acestu districtu si-va sătă validă, candu va veni tempulu, drepturile sale, cerendu reconstituirea vechiului districtu si opunendu-se d'in tote poterile in corporatiunei sale către comitatulu de Crasieu.

Magiarii se potu dura convinge, că conspiratiunea Confinieelor militari contră cucerirei prin magiarisare si prin incorporarea injustă a teritoriului loru către Ungari'a, se potu convinge, dicemu, că acăsta conspiratiune nu este secreta ci publica, precum trebuie să fia ori-ce fapta provenita d'in sentimentulu de dreptu.

Magiarii au de a multumii lui Domnedieu, că acăsta conspiratiune nu este secreta, că ei inimicii ascunsi sunt multu mai periculoși decât cei ce ataca la lumină dilei.

D'in camer'a Bucovinei.

Iupt'a fratilor nostri romani d'in Bucovina, in causa limbei si naționalității loru, ajunse la una invingere definitiva in siedintia ultima de la 30 oct. a camerei Bucovinei. Relevămu aci numele DDloru Andreieviciu, G. Horomus a schi si Al. Vasile, ca apostoli invapajati ai romanismului si cari sunt una expresiune atât de viua a aspiratiunilor romane d'in Bucovina. Suntemu mandri de resolutiunea acestor barbati illustri, cari apera drepturile naționale romane; suntemu inca multu mai mandri de invingerea reportata prin deputatii romani in camer'a Bucovinei, la 30 oct. Bucuri'a nostra nu este alterata nece decât prin superarea ce ni-o casiuna D. Ottone Petrone, pre carele lu vedem in taber'a adversarilor.

Damă locu aci raportului siedintiei de la 30 oct. a camerei Bucovinei, dupa diuariulu germanu „Presse”:

„In siedintia d'in urma (30 oct.) a dietei bucovinene se ivi una simptoma, care va face adi-mane, ca aceasta dieta se devina asemenea dietelor d'in Carniolia si Galitia. Natiunalitatea indigena romana mai ca voiesce a se proclama de „singura indreptatita“; vorbesc cu tota resolutiunea despre indreptatirii istorice eredite, ale unei singure natiunalitati in tiera.

„Aici inca incepuse a se aresta pentru regimul dificultati de una natura nationala, si ce dimensiuni voru la aceste dificultati, s'a arestatu alalta-ieri, de orace Romanii au reesfatu cu primele loru nisuintie natiunali cu una majoritate eclatanta, de-si presiedintele c. r. alu tieri proteste de mai multe ori.

In cursul numitei siedintie veni sub desbatere si cunoscutul project de lege referitor la limbe alu deputatului Andrieviciu. Dnulu Andrieviciu propusese mai inainte trei limbe de pertractare adeca limb'a romana, rutena si — cea germana, acum inse pledeza, si inca in limb'a romana, numai pentru limb'a romana si germana. Propunerea lui suna cam in modulu urmatoriu: „Tote pertractarile dietali, concluse si protocolele se voru face in limb'a germana si romana; comitetul tieri se provoce a presinta in siedintia prima a sessiunei celei mai de-aprove unu project de lege referitor la aceasta cestiune, ca suplementu la ordinea afacerilor dietei.“

„Presiedintele tieri fu celu d'antai, care si-dede parerea asupr'a propunerii lui Andrieviciu si disse, ca regimul nu se opune nice de-cum dorintielor Romanilor, de orace acesti-a, dupa legile fundamentali de statu, sunt deplinu indreptatiti la tote drepturile comuni cetatiensci; inse regimul trebuie se ingrigesa si de ace'a, ca se li se faca dreptate si celoru-lalte natiunalitati d'in tiera, cu osebire Rutenilor. Elu protesteaza contra scurtaarii drepturilor Rutenilor, pre cum si contra provoca-tarii, ca comitetul tieri se faca pentru sessiunea cea mai de aproape unu projectu de lege amesuratul acestei propunerii, pana ce nu-si va da si regimul invoarea sa. Protocolul in limb'a germana se va socoti si mai de parte ca singurul autenticu; de altintrele ar' trebuitu ca tote trei protocolele se cuprinda totu si tote si se verifice.

„D.G. Hormusachi respusese mai antai presiedintelui. Sub tote regimele, disse radicalul Romani, atatul sub absolutismu catu si sub constitutiunalismu, suferi limb'a romana nenorociri continue. Aceasta assertiune voi se esplice mai de aproape si facu firesce pre regimul respundietorii pentru tote aceste nenorociri, in fine se declarau pentru propunerea lui Andrieviciu. Dupa elu vorbi Dr. de Kochanovski, inse cu totul in altu sensu. Mai antai elu desaproba propunerea d'in punctu de vedere formalu; ca ce ar' fi trebuitu adusa inaintea dietei cu multu mai inainte, nu atunci,

candu camer'a ar' trebulu se desbata in pace si unire si nu se faca scisiune; asemenea nu afa cu cale, ca Andrieviciu si-a facutu propunerea sa numai in limb'a romana; asi se ceva nu s'a mai auditu in camera cu osebire fiindu vorba despre unu obiectu atatul de importantu. Dupa acesta se exprima in contr'a propunerii d'in punctu de vedere meritoriu dicundu, ca limb'a rutena este ignorata despre ea nu se face nice una amintire; d'in caus'a acesta elu tieni deputatilor ruteni tierani una vorbire in dialectul loru, prin care-i informa despre apesarea, intentiunata. Urmarea acestei vorbiri a fostu, ca tieranul Croitoru (?) se radica pentru natiunalitatea sa (?) si se roga pentru unu protocol in limb'a rutena, ca se-i si lui cu potintia a-si deslega limb'a.

„Contra cuventarrii lui Kochanovski se radica baronul Al. Vasilescu, adeveratul erou alu dilei. Elu declarau mai antaiu ca interpretata, in locul deputatului Andrieviciu, in limb'a germana propunerea d-lui. Dupa ce aruncu in trecutu una privire istorica asupr'a starii afacerilor de limb, desaproba forte simplu propunerea lui Andrieviciu; ca Romanu trebuie se socotesca aceasta propunere de imposibile; ar' fi trebuitu se se cera numai limb'a romana, atatul pentru pertractarii catu si pentru protocolu. Aceasta ar' fi adeverat'a cale catra una independentia natiunale; deca ar' fi si cadiutu una atare propunere, totu-si Romanii aru fi arestatu celu putienu unu pasu resolutu si consequentu; acesta este pararea toturor Romanilor adeverati; pentru acea propunerea lui Andrieviciu n'afisa nice unu accordu. Este de totu a elupta drepturile natiunali si sp'e scopulu acestu-a elu cugeta ca calea drepta si deschisa este mai salutaria; calea pre care a pornitul Andrieviciu, este unu compromisu, cu care nu voru ajunge multu.

„Ce se atinge de Ruteni, de siguru Romanii se voru portu bine facia cu ei, numai deca nu s'arau mai ivi in mediul locitorilor necchiati. Rutenii se imboldescu de catra agenti rusesci; pentru ace'a nu este de dorit u unu protocolu in limb'a rutena, pentru catru scrisoarea loru este cea ruseasca si ca atare nu are nice una indreptatire aici in tiera. In catu pentru natiunalitatea germana nu-i potu recunoisce nice una indreptatire istorica. Germanii sunt imigrati si ca atari se folosescu numai de protec-tiunea regimului Romanii nu-i impiedeca a se servu de limb'a loru materna, inse nu potu si nice nu voru concede, ca limb'a germana sa se remana pentru totu-de-unu la limb'a domitoria. Elu nu pricpe pen-

tru-ce se opunu cu atat'a taria desvoltarii natiunale a Romanilor. Tote natiunalitatile d'in Austria si-areta pre facia simpatia loru catra con-tiunatii loru d'in afara (alte tiere); pentru ce se desaproba simpatia Romanilor catra Moldova de care, marturisescu cu tote franchetii, se tienu. Romanilor nu li se opune numai regimulu; mai nice una d'nu nu trece, in care se nu apara in „l'resse“ cte unu articlu animosu contr'a Romanilor. De altintrele-a regimulu nu se interesaza de Ruteni d'in predilectiune, ci numai d'in nisuntia, ca se intaresca mai bine domnia germana. Romanii, caru au fostu totu-de-unu loiali n'au de a astepta multu de la regimul; numai monarcu si poporul sunt constanti. Este timpul ca regimulu se faca pace cu natiunalitate. De altintrele-a consemte cu propunerea lui Andrieviciu.

„Presiedintele tieri protesteaza contra primirei eventuale a numitei propunerii. Inse, pre cum este cunoscutu, fara rezultat. — Dupa ce mai vorbira deputatii Ilincu, Lupulu (de la care nu s'a asteptat) si in fine Andrieviciu a supr'a indreptatirei limbii romane si a natiunii loru, la propunerea celui d'in urma s'a submisu votare nominali, care dede urmatorul resultat: Cu d'a votara deputatii: Andrievicia, Bendella, Dr. Fechner, G. de Ilurmuzachi, Ilincu, Kovaciu, Croitoru, Crueczo, Cusneru, Lupulu, Mustatia, baronu Alesandru Petru, Simonoviciu, Stirta, Frati, baronu Alesandru Vassilco si Nic. Vassilco; cu ba votara deputatii: Alth, Kochanovski, Procopoviciu, Pompe, baronu Ottone Petru si Vojnarovicu. Sieptespredeceau fostu pentru si siese contre-a propunerii lui Andrieviciu, care prin urmare s'a primitu. Urmările acestei-a se voru ivi de sigura in sessiunea cea mai deaproape!“

Provocatiune.

D. Dionisiu Pascutiu avocatu in Buteni au transpusu la „Red. Fed.“ 10 fl. v. a caru fusese destinat pentru monumentul fericitului Buteanu si tramisi prin D. dr. Colceriu de la urmatorii dd. d'in Sionca-Mare (distr. Cetatea-de-Piatra.) Vasiliu Buteanu, dep. 3 fl. — Paulu Dragosiu 1 fl. — Andr. Medanu, 1 fl. — Ioni Cosmutia sen. 1 fl. — Nicolau Popu, 1 fl., — Florianu Nilyanu, 1 fl.

Fiindca banii acestei-a sosise (la D. Pascutiu) in 30 sept. a. e. adeca cu 20 de dile dupa redicarea monumentului si prin urmare nu mai avea trebuinta de dinsii spre

elu credea, labora, semen, plantu, nu pentru folosulu propriu ci numai pentru alu posteritatii, si asi se implini intr'insulu sentintia unu-a d'intre sapientii Romei antice: Arbores serit agricola, quarum fructus ipse aspiciet nunquam.

Trasurele mai de frunte d'in discursulu vietiei lui George Sinchaiu, asi se precum ni le-a impartasit dta cu destula precisiune, explica si mai limpede, pentru ce istoricul si literatorul George Sinchaiu, d'in ide'a natiunalitatii romane facuse ore-si-cum unu simbolu alu credintei sale ca omu, si apoi pretindea, ca in acestu punctu se fia toti de o credintia cu elu. Ore inse potea elu se aiba alta credintia in respectul natiunalitatii? A patrece in vigorea junetii cinci ani printre ruinele Romei lui Romulus, a Scipionilor a lui Caesare si Pompejus; a descoperi acolo la sorginte incependum cu column'a lui Traianu tota originea inalta si gloriosa a limbii si a numelui; apoi a se reintorce in patria si a trage paralela intre odiniora si intre tempulu seu: mai era ore cu potintia, ca elu si socii sei se nu se inspire, se nu remana dominati de unic'a idea sublima si salutaria, a carei conceptiune fusese ajutata cu atat'a succesu de celealte idei ale tempului seu, propagate d'in Francia la tote poporele.

Domnia ta nu-ti pregetasi a ne comunicu unu numeru considerabil de date istorice, d'in cari se cunosc invederatu, in cate moduri se intentase in trecutu desmembrarea, paralisarea si desfintarea totala a natiunii romanesci. Dami voia se reflectezu si eu la locul acestu-a inca numai la cunoscutele acte publice, cari tienu: de la mese este stirpeta totam Valachorum progenie.

Dupa ce Sinchaiu dete preste cateva sute de asemenei documente; dupa ce elu intr'aceea se vediu spoliata prin morte de celu mai putinte alu seu patronu, adica de acelui monarcu, sub ale carui-a auspicie potea face multe pentru regenerarea natiunei, precum elu insu-si ne spune in elegia sa, — dupa ce in fine d'insulu se vediu paralisatu in tote actiunile sale atatul ca cultivatoriu alu literaturei si alu scientielor, catu si mai alesu ca organizatoriu si directoru alu scoletoru, atunci era pre naturalu, ca spiritul seu celu forte se voiesca a tieni cu ambele bracie ceea ce apucase una data, si prin urmare se-si apere in totu tempulu si in totu locul idea sa de predilectiune: natiunalitatea. Unu Sinchaiu nu mai era in stare si nici ca era lui iertatu a cochetă, ca se dicu asi, cu reactiunea

feudalismului si a obscurantismului, cari ambele de la anulu 1795 inainte era si apucaseru in capulu mesei. Dececa asemenea stare a lucrurilor lu aduse in conflicte diverse, acesta nu se mai potu imputa unui amicu alu natiunei sale si alu libertatii, ci cu totul altor-a. Superioritatea spiritului si cunosciintia de sine, convictiunile, cugriju si inflexibilitatea principielor, pre care dta le-a relevat cu multa justitia ca totu atate-a virtuti, nici decum nu potea se aiba altu resultat, decatu sacrificarea fara nici o crutiare a omului indiestratu cu asemenei virtuti si calitatii. Nici Sinchaiu, nici consocii sei in sufrentia n'au facutu unu singuru pasu pre calea unui Colla Rienzi si nici macaru pre a unui Savonarola, nici au locutu in vr'o religiune positiva, pentru ca se ajunga in urma lui Huss, pre rugulu de focu; nimicu d'in tote aceste-a, si totu-si George Sinchaiu a trebuitu se iere pre facia sa insulta cunoscuta, citata si de dta: Liber igne, auctor patibulo dignus; era acesta i se intempla lui in secolulu alu XIX, nu in alu XV!

De aceea daru, eu convinsu, domnul meu, ca oricine va voi a medita seriosu asupr'a viesici lui George Sinchaiu asi se precum o audiram de la dta, va ajunge usori la convictiunea, ca atatul elu, catu si contimpurani sei au trebuitu se purceda pre calea emanciparii nationale numai asi, precum au purcesu d'insii; seu deca era se abata de la aceea, atunci in acelui timpu de reactiune intunecosa, nu le remanea alta alegere, decatu a parasi caus'a pentru totu restulu vietiei loru; sub aceasta conditiune ei ar' fi fostu lasati in liniste si pace, care inse pentru natiune era se fia pacea si tacerea mortii! Ferice de natiunea nostra, ca a remas aperata de unu pericolu atatul de infricosiatu; de trei ori ferice de noi, ca avuram cati-va antecesorii in tote tieriile locuite de romanii, cari armati cu anticele virtuti cetatiene, luminati de sublima si dumnediesca moral a evangelica, nu numai au sciutu resiste negrelor tentatiuni, ci totu odata lasandu posteritatii ca ereditate credint'a neclatita in immortalitatea natiunei romanesci, prin acesta ne impusera si noii strins'a inde torire, ca se ne cultivam limb'a nationala si sciintiele, pentru ca in sciintia este poterea, era fara limba nationalitatea nici se poate cugeta.

(Va urmă.)

*) A se vedea nr. 116, 117, 118, 119, 120, 121 si 122.

acelu scopu, ca-ci spesele fuse acoperite d'in colect'a facut'a pana in 10 septembrie a. c., si de ora ce acesti bani au fostu meniti pentru un monumentu, noi, rogati prin D. Pasentiu, ni luàmu libertatea de a provoca pre resp. DD. contribuitorii ea sê binevoiesca a despune de acesti bani si anume pana in 30 noiembrie, a. c. ca-ci espirandu acestu terminu, sum'a de 10 fl. o vomu transpunere Dului viariu Demetru Coroianu colectantu gener, alu baniloru destinati pentru monumentulu lui Simeonu Barnuti, pentru a se intrebuinta spre acestu scopu.

„Red Fed.“

De pre campulu bataliei dalmatine

Putiene sciri positive potemu sê inregistrâmu asta-di, fiindu ca, precum se vede, corespondintii privati si prin urmare mai nepartiali decat' cei oficiali, sunt opriți de a da publicitatii adeverata stare a lucrurilor d'in buca Cattarului. Telegramele de coloare oficiosa ni spune, ca armat'a imperat'esa, dupa una lupta sangerosa de mai multe ore ocupă fortărea Pobori. In cursul luptei, Pobori si Maina fure aprinse de imperiali, era fortărea Stanieviči fù aruncata in aeru d'in partea rescolatiloru.

Inversiunarea si amaretiunea este mare la ambe părțile, dar' mai alesu la insurgenți, ale caror sate si familie se aprindu si macelarescu fără pardonu d'in parte trupelor imperat'esi. Aceasta este una d'in cele mai perniciose maniere căce nu focul nece calâulu voru imblând pre insurgenți. Restituirea drepturilor si a libertătilorloru natiunali pote numai sê restituiesca pacea si ordinea dorita.

Despre fortaretiele de Risano si Dragailu n'avem sciri mai prospete. Se afirma, ca in părțile aceste inca nu s'au inceputu operatiunile armatei imperat'esi. Asie-dara suntemu de parte de suprimerea totala a rescolei, cu tote, ca trupele imperat'esi se sporescu neocontenit. Unu telegramu d'in Zagrabia ni spune, ca mai multi oficiari d'in confiniul militariu capetara ordinu pentru a trece in Dalmatia intru ajutoriulu armatei imp., fiindu-ca cunoscu bine situatiunea strategica a provincielor maritime.

In Varsiovia se tienu conferintie despre situatiunea prezinte si despre venitoriulu slaviloru d'in sudu. Filialulu d'in Varsiovia alu comitetului panslavu d'in Moscovia raportă nu de multu despre trista situatiune a dalmatiniloru, si despre crudimile, ce suferu d'in partea austriaciloru, si propuse, ca Russia sê recunoscă pre insurgenții Dalmaciei de parte beligerante. Se dice, ca tendintile acestoru comitete sunt sprigite d'in parte guvernului rusescu. Scirile aceste ni le spune foiele ostrungure, deci nu punemu multu pondu pre ele, cu tote, ca consideram de unu ce forte naturalu, ca slavii d'in nordu sê se intereseze de fratii loru d'in sudu. Legamentulu sangelui si-are pretensiunile si detorintele sale, a caroru manifestare nu se pote constata in prese.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedinta de la 5 noiembrie.

Dupa autenticarea procesului verbalu d'in siedintia de eri, se substernu diferite petitiuni cari se tramtuit comisiunei pentru petitiuni.

Greg. Simonyi interpelaza pre ministrul de comerciu, de ari intentiunea de a prezintă camerei, conform art. X. d'in 1848, unu projectu de lege pentru mai bun'a cultivare si conservare a padurilor d'in tiéra? — Se va comunică ministrului respectivu.

Trecundu-se la pertractarea motiuniloru facute in cestiunea libertătii religiunarie,

Danilu Irányi pledeza in favorea proiectului său, dicindu intre altele: Toti sentim, ca numai asie ne vomu potè sustine intre atate a eleminte inimice, daca vomu face sê ardia in mediul nostru facili'a civilisatiunei si a culturei. Deci doresce, ca representanti'a tierei sê nu intarzzea a intrebuinta acesta ocasiune pentru a dovedi, ca intrecem si in acesta privintia pre acei-a, de cari amu avè sê ne temem, ca nimene sê nu pota dice, ca altii ne au intrecutu.

Ministrul cultelor bar. Eötvös accentua, ca elu a vorbitu si a scrisu *) de la 1839 incoce multe in direptiunea semnalata de antevorbitoriu; nu primesce in se projectulu lui Irányi, fiindu ca — dupa dsa — este destulu daca camer'a, primindu principiu libertătii religiunarie,

*) Este adeveratu, ca Dlu Eötvös nu este tocmai illiberalu in vorbe si pote si in scrisu, — dar' in fapt?

Raport.

va indrumà pre ministru sê prezinte (candu?) Rap. elu unu projectu de lege referitoriu la libertatea religiunarie.

Colom. Tisz a respunde la frasale intintiate ale baronului antevorbitoriu, recunoscendu, ca ministrul Eötvös a peroratu si scrisu multu despre libertate, dar' numai a peroratu si a scrisu.

Raportoriulu comisiunie centrali Eman. Hrabar se incercă a combatte pre sprigintorii libertătii religiunarie, dar' incercarile duse produsera mai numai ilaritate.

In fine presedintele intreba camer'a, de primesce sănu projectulu de conclusu, facutu de comisiunea centrale?

148 respunsera da, 117 ba.

Siedinta de la 8 noiembrie.

Dupa autenticarea procesului verbalu d'in siedintia ultima, mai multi deputati substernu petitiuni.

Colomana Tóth pune pre més'a bioului urmatoriu projectu de lege:

Pentru stergerea timbrului de diurnale.

§. 1. Timbrarea diuarilor se sterge de la 1 ianuarie 1870.

§. 2. Ministrul de finance este insarcinat cu executarea legii prezinti.

Projectul acestu-a se subministra comisiunie financiarie.

Raportoriulu comisiunie centrali Paulu Terey recomenda camerei primirea projectului de lege facutu de guvernul relativ la recrutatiune. — Se va tipari si se va pune in ordinea dilei.

Substitutul min. presedinte Ios. Eötvös respunde la interpellatiunea lui Ern. Simonyi cu privire la rescol'a Moraciloru. Constată, ca rescol'a inca nu s'a potutu suprime; dar' ea este localisata (?) pre una parte mica a provinciei maritime. Caus'a rescolei provincie d'in opusetiunea ce intempiu acolo escutarea legii de aperare. Alta causa nu se poate constata in prezente. Rescol'a n'a luat dimensiuni atari, cari aru fi potutu indemnă pre ministerulu afaceriloru externe, ca să faca pasi pentru ca armatele nostre să pota trece pre teritoriu turcescu. Dar' guvernul este convinsu, ca Turci'a va face tote cete s'aru recere intr'unu casu eventualu, pentru aperarea securitatii si intereselor ambelor state.

Ernestu Simonyi dice, ca i pare reu, ca pacea inca nu s'a restaurat in Dalmatia. — Cauzele descoperite de dlu ministru sunt cunoscute degăd' in diurnale; si estu-modu interpellantele ar' fi dorit, ca ministrul să fie precisat responsulu său asie, ca să se scia, ore interpretarea falsa a legii de aperare său aplicarea ei ultra-rigurosa si procederea nedrepta a organelor executive, vatemandu sentiul natiunialu alu poporului, a produsu tragicele evenimente? Guvernul nu ne a chiarificat in privint'a acesta. Speréza, ca organele esmitre pentru restituirea pacei voru conduce estu-modu operatiunile resbelice, incătu să nu se faca dauna mai multa decătu este neincunguravera pentru restituirea pacei, si ca, dupa suprimarea rescolei, nu se va intempla nemicu ce aru potè aduce cu sine assedie si suspinderea constitutiunei.

Camer'a iè actu despre aceste declaratiuni.

Urmă la ordinea dilei votarea definitiva a supr'a projectului de lege penale cu privire la prasse. Camer'a lu primi cu unanimitate.

Min. fin. Lónyay presinta bugetulu ministerului de comerciu si industria pre anulu 1870, care se tramite comisiunici finanziarie.

Apoi se dă cetire urmatoriu projectu de conclusu alu ministrului de financie:

„Camer'a tierei esmitre una ancheta d'in barbatii de specialitate, pentru ca, consultandu pre barbatii mai eminenti ai finanelor, industriei si comerciului cu privire la valorea prezinte a baniloru, la raportele faptice, la criza actuala finanziaria si la cauzele acestei-a, se si dă opinionea in privint'a despuseiuniloru legislative, ce aru fi a se face in cestiunea bancei ungure, ca, ascurandu se comerciulu baniloru, credetulu patriei să se depuna pre base independenti si solide. Camer'a magnatilor alege 4, camer'a deputatilor 8 membri in acesta comisiune.“

Ministrul fin. motivéza apoi projectulu acestu-a, demarcandu pusetiunea guvernului in cestiunea bancei natiunali ungure. Caus'a crizei fin. crede a fi impre-

giurarea, ca banc'a vienesa a restrinsu credetulu, asta s'au facutu apoi si in partea celorlalte bance.

Siedintia se intrerampe pentru ceteva mominte, si dupa redeschidere se continua desbaterea.

Otlac'a, 5.11. 1869.

Onor. Redactiune a „Federatiunei“! Binevoiti, ve rogu, a concede locu in colonie diurnalului Dvostre urmatoriei sciri imbucuratorie:

Comunitatea Otlac'a este asediata mai la granita teritoriu locuitu de Romani, una comună locuita de romani, economi buni si omeni stradutori.

Deci in acesta comună bravul nostru jude comunitate Ioanu Albu tienendu, dupa obiceiului creștinilor nostri, una santire de casa, invită una parte mare d'in inteliginti si poporul local si pre mai multi d'in comunitatile vecine. Dupa santirea casei, se arungă unu prandiu stralucit ce potă se faca onore si unei mese domnesei. Se radicara mai multe toaste pentru prosperarea sermanei noastre natiunii, pentru infratierea poporilor, pentru dreptate etc. etc.; in fine subscrisu, sciindu ca comunei Otlac'a, cu atâti locuitori romani, i-lipsesc unu ce, ce in aceste tempuri grele si pline de ispita nici unei comunitati rom. nu ar trebui să i-lipsesc, adeca una asociatiune du lectura pentru deșteptarea poporului si propasărea lui in desvoltarea culturei si a inteligenției, faci cunoscuta on. fratilor mei dorinti a mea modesta, ca ar' fi bine, daca in Otlac'a s'ar' potă intemiat una atare asociatiune. Si se vedi, ca bucuria mea nu si-asfă margini, candu bravul nostru jude tractuale dlu Davidu Nicora, entuziasmatu de asemenea idea, desvoltă mai departe si cu cuvinte de romanu dorul de a se realiză acesta idea unica mantuitoria, si inchis cu aceea, ca cuvintele lui se intrupara, Dsa se obligă a respunde in totu anulu căte 20 fl. v. a. in favorea asociatiunei; dupa dinsulu urmări decătu iubitul nostru notariu comunale Petru Suciu cu 40 fl. anuali; apoi bavulu jude com. cu unu ofertu anuale de 100 fl. v. a. si amicul poporului dlu adv. Simione P. Desseanu cu 25 fl. anuali, dlu notariu Avramu Vostinariu cu 15 fl. an., preotulu d'in Chitihazu Georg. Chirilescu 5 fl. an., dlu preotu locale Stefanu Popoviciu 20 fl. 50 cr. an., dlu preotu locale Ioane Giulanu 10 fl. an., dlu preotu locale Demetru Popoviciu 5 fl. an., dlu I. Franco negatiuri d'in locu 5 fl. an.; dlu invet. d'in locu Georgiu Turicu 5 fl. an.; dlu jur. com. St. Szabados 5 fl. dlu comis. de securitate Lud. Damianu 6 fl. an.; suscribulu 10 fl. an.; dlu colect comunale Nicolae Popoviciu 5 fl. an.; Georgiu Suciu 2 fl. an.; Mihaiu Purdiu 4 fl.; dlu negut. locale Carol Engel 16 fl. an. si Moise Tiaposiu colec. com. 2 fl. anuali. Sum'a intręga — 300 fl 50 cr. v. a. d'in care 117 fl. s'au si depusu numai decătu, si restulu va urma la cea d'antăia lipsa. Afara de acesti membri e insinuatu onorabilul nostru protopresbiteru Dlu Petru Chirilescu, ofertulu anualu inca nu-l poturam sei de ora-ce dsa nu fuse intre noi; sciu inse din funte siguru, ca la audiulu realisarei acestei asociatiuni si-a esprimitu bucuria, si ca si-va dà totu concursulu său spre a ne castiga cătu de multi membri.

Dupa acesta s'au declarat toti acestei membri de fundatori, si s'au obligat in scrisu, ca ofertele memorate le voru dà pre totu anulu in continuu.

Apoi s'au alese de presedinte ad hoc dlu jude cercuale Davidu Nicora, de v. presedinte si casieriu dlu notariu Petru Suciu, si de notariu suscribulu, care fui incredintat cu imbucuratoria misiune de a ve impartei acestu evenimentu epocalu in vieti a comunei Otlac'a.

In fine pentru elucrarea statutelor se alese una comisiune constatorie d'in Domnii: Petru Suciu ca presedinte, apoi Simione P. Descanu, Stefanu Szabados, Iosifu Codreanu Stefanu Popoviciu, Avramu Vostinariu, Carol Engel, Ioane Giulanu Ioane Albu. Acesta comisiune are detorinti a de a elabora statutele asociatiunei pana la finca I. curinte st. n. precandu toti membrii voru fi convocati pentru esaminarea loru; si fiindu prime, vi le voiu tramite.

Mi inchiu cuvintele cu acea umilita rogare, ca fratii nostri d'in comunitatile vecine, se grabesc a imbratisa acestu scopu plamaditu d'in schintei divine, ca numai

